

Ervaringskennis als zelfstandige kennisbron

Van vertellen naar structureel kenbare en toetsbare signalering

Documentcode	CIV-CARE_P001_SHPP006-01_v0.1
Versie	0.1
Status	CONCEPT - HUMAN REVIEW - NIET VASTGESTELD
Datum concept	14 september 2026
Opsteller	Stichting De Kamer van Sociale Waarden - CIV-CARE
Publicatie-intentie	Voorgenomen openbaar als PDF na Human Review en formele vaststelling
Frameworkpositie	Voorgenomen onderdeel van CIV-CARE Position Paper Triage Framework

REVIEWSTATUS: dit document bevat een normatief concept. Geen externe toepassing, publicatie of formele verwijzing als vastgestelde CIV-CARE-norm vóór expliciete Human Review en vaststellingsbesluit.

Executive summary

Ervaringskennis wordt niet behandeld als illustratie bij professionele kennis, maar als zelfstandige broncategorie met eigen sterke punten en beperkingen. De centrale vraag is hoe ervaringen veilig, onafhankelijk en traceerbaar kunnen worden opgehaald zonder ze automatisch te juridiseren of door institutionele taal te laten absorberen.

1. Doel en reikwijdte

SHPP006-01 is een conceptuele deelpaper binnen de HPP006-reeks. De paper is toepasbaar in jeugd- en volwassenenzorg, jeugdbescherming, sociaal domein, toezicht en andere multi-actor situaties waarin kennis, macht, verantwoordelijkheid en herstel elkaar raken. Het document is richtinggevend en reflectief en creëert op zichzelf geen nieuwe wettelijke bevoegdheid of aanspraak.

2. Normatieve uitgangspunten

- Ervaring en beleving blijven onderscheiden van bevestigd feit, interpretatie en normatieve duiding.
- Afhankelijkheid kan de mogelijkheid om tijdens zorg of toezicht vrijuit te spreken beperken.
- Latere reflectie kan aanvullende kennis opleveren en mag niet worden afgedaan omdat zij niet tijdens het verblijf is gemeld.
- Bronbescherming, informed consent en proportionaliteit bepalen hoe ervaringsinformatie wordt gedeeld.
- De organisatie die het signaal ontvangt legt vast wat ermee gebeurt en waarom.

3. Operationele toets

Beginsel	Betekenis	Toetsvraag
Zelfstandige bronstatus	Ervaringskennis mag een onderzoek activeren zonder dat zij vooraf als juridisch bewezen feit wordt gepresenteerd.	Is zichtbaar wat ervaring is, wat is geverifieerd en wat nog openstaat?
Veilige toegang	Melden moet mogelijk zijn buiten de directe afhankelijkheidsrelatie.	Kan iemand spreken zonder reëel risico op repercussies?
Terugkoppeling	De melder krijgt begrijpelijke informatie over opvolging, voor zover rechtmatig mogelijk.	Is zichtbaar wat met het signaal is gedaan?

4. Inzet in het triageproces

- Activeren wanneer een signaal vooral uit ervaring, leefwereld of informele melding komt en formele bronnen nog onvolledig zijn.
- Combineren met SHPP006-04 bij risico op onveilige tegenspraak en met SHPP006-06 wanneer opvolging van signalen stukt.

5. Evidentie- en documentatiestandaard

- Behoud het CIV-CARE-onderscheid tussen bevestigd feit, waarneming/ervaring, interpretatie, vermoeden, documentbron, normatieve duiding en herijkingsvoorstel.
- Leg bronherkomst, datum, context en eventuele betwisting vast.
- Markeer expliciet wanneer informatie nog niet onafhankelijk is bevestigd.
- Documenteer welke actor een vervolgstap bezit, welke termijn geldt en welk resultaat wordt verwacht.
- Behoud afwijkende zienswijzen waar deze relevant zijn voor latere herbeoordeling.

6. Risico's en safeguards

- Tokenisme: ervaring wordt alleen als illustratie gebruikt.
- Overclaiming: ervaring wordt zonder verificatie als universele waarheid gepresenteerd.
- Privacyrisico: herleidbare verhalen worden breder gedeeld dan nodig.

Relatie met bestaande CIV-CARE-documenten

HPP006 vervangt geen bestaande normatieve lijn. De reeks is bedoeld als verbindende governancelaag tussen herstel, vertrouwen, gedeelde besluitvorming, relationele legitimiteit en stelselverantwoordelijkheid.

Bestaand document	Relatie met HPP006
HPP003 - Herstel	HPP006 bepaalt wie vanuit welke competentie betrokken moet worden wanneer signalering moet overgaan in herstel en systeemleren.
HPP004 - Vertrouwen / federatieve governance	HPP006 operationaliseert samenwerking tussen autonome actoren zonder hiërarchische absorptie.
HPP005 - Shared Decision Making	HPP006 verbreedt SDM met Shared Understanding, gedocumenteerde dissent en besluit-/verantwoordelijkheidszuiverheid.
PP-REL-001 - Relationele legitimiteit	HPP006 vertaalt gelijkwaardigheid, machtsbalans, zelfregie en samenredzaamheid naar multi-actor governance.

Triage Framework v1.7	HPP006 wordt pas geactiveerd wanneer de triage wijst op meerdere kennisdragers, structurele signalen, herstelverantwoordelijkheid of stelsel-/netwerkvraagstukken.
-----------------------	--

7. Human Review-punten

- Controleer terminologie op juridische juistheid en toepasbaarheid buiten jeugdzorg.
- Beoordeel of de norm voldoende concreet is voor triage zonder een beslisautomaat te worden.
- Controleer dat bevoegdheden van professionals, inspecties, gemeenten, rechter en Rijk niet worden verondersteld maar per casus worden vastgesteld.
- Beoordeel privacy, dataminimalisatie en veilige participatie waar persoonsgegevens of kwetsbare jongeren betrokken zijn.

Bronnen en referenties voor Human Review

Interne CIV-CARE-bronnen

CIV-CARE Position Paper Triage Framework v1.7: Overkoepelend triage- en documentatiekader.

CIV-CARE_P001_HPP003 - Herstel van Impasse zonder Juridisering v0.9: Herstelroutes en interventielogica bij vastgelopen relaties.

CIV-CARE_P001_SHPP003_Herstel-Inzetmatrix v0.9: Bestaand voorbeeld van een richtinggevende, niet-beslissende inzetmatrix.

CIV-CARE_P001_HPP004 - Vertrouwen als Voorwaarde voor Maatschappelijke Stabiliteit v0.9: Vertrouwen, federatieve governance en netwerklegitimiteit.

CIV-CARE_P001_SHPP004-05 - Federatieve Governance als Stabiliteitsmodel v0.9: Autonome actoren werken samen zonder institutionele absorptie.

CIV-CARE_P001_HPP005 - Shared Decision Making als Fundament van Legitieme Besluitvorming v0.9: Gedeelde besluitvorming, machtsasymmetrie en pseudo-participatie.

CIV-CARE_P001_PP-REL-001 v0.9-RC1: Relationele legitimiteit, gelijkwaardigheid, machtsbalans, zelfregie en samenredzaamheid.

Externe bronnen en casusmateriaal

Bhugwandass / ExpEx, Eenzaam Gesloten (2024): Ervaringsonderzoek naar ZIKOS, gebaseerd op 51 jongeren, 3 (oud-)medewerkers en een ouder. <https://www.expex.nl/onderzoek-zikos/>

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Reflectie toezicht op ZIKOS (2024): Zelfreflectie op toezicht; expliciete versterking van gebruik van ervaringskennis en aandacht voor organisatiecultuur. <https://www.igj.nl/documenten/2024/11/05/rapportage-reflectie-igj-op-toezicht-op-zikos>

Bhugwandass / ExpEx, Eenzaam Gestorven (2026): Vervolgonderzoek naar wat na erkenning en sluiting met slachtoffers en aanbevelingen gebeurde. <https://www.expex.nl/eenzaam-gestorven/>

IGJ & Inspectie JenV, Kwetsbare kinderen, kwetsbaar stelsel (2025): Structurele oorzaken liggen mede buiten uitvoerders; oproep aan Rijk vanuit stelselverantwoordelijkheid.
<https://www.igj.nl/documenten/2025/09/25/kwetsbare-kinderen-kwetsbaar-stelsel>

IGJ, Jongeren voelen zich onvoldoende gehoord en te weinig betrokken (2026): Follow-up waarin jongerenervaringen expliciet onderdeel van toezicht worden gemaakt.
<https://www.igj.nl/documenten/2026/06/04/jongeren-voelen-zich-onvoldoende-gehoord-en-te-weinig-betrokken>

Reviewnotitie: Externe bronnen ondersteunen casus- en systeemvragen. De normatieve CIV-CARE-conclusies blijven voorstellen voor Human Review en zijn niet door de genoemde externe partijen onderschreven.